

**Cosmin Flavius Costas
Septimiu Ioan Puț**

**Drept fiscal și financiar.
Caiet de seminar**

Ediția a 3-a

Editura
Stamangiu
2022

CUPRINS

<i>De ce avem nevoie de drept fiscal și drept financiar și de un caiet de seminar?</i>	XXI
--	-----

Abrevieri	XXIII
------------------------	-------

SEMINARUL 1.

Ierarhia normelor juridice în materie financiar-fiscală. Drept național, drept internațional, drept european, drept european al drepturilor omului	1
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice</i>	1
§1. Ierarhia normelor de drept național	1
§2. Norme de drept european și norme de drept internațional. Raportul lor cu normele de drept național	4
§3. Piramida normelor juridice	8
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	9
Bibliografie suplimentară.....	13

SEMINARUL 2.

Împrumuturi publice. Controlul financiar	14
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice</i>	14
§1. Împrumutul public.....	14
1.1. Modalități de realizare a împrumutului public intern (instrumentele datoriei publice).....	14
1.2. Structura datoriei publice guvernamentale pe tipuri de instrumente (2011-2018 milioane lei).....	15
1.3. Comparatie împrumut public de stat – împrumut public local.....	16
1.4. Emisiunea titlurilor de stat.....	19

§2. Controlul financiar	21
2.1. Clarificări terminologice.....	21
2.2. Formele controlului financiar	22
2.2.1. După momentul în care se realizează controlul	22
2.2.2. După sfera de activitate a organelor de control.....	23
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	25
Bibliografie suplimentară.....	32

SEMINARUL 3.

Finanțele publice locale	33
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	33
§1. Principiul autonomiei financiare a colectivităților locale	33
§2. Formarea bugetului local	34
§3. Structura bugetului local	36
§4. Scurte considerații privitoare la serviciile publice și taxele speciale	37
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	40
Bibliografie suplimentară.....	45

SEMINARUL 4.

Principii de drept fiscal	46
<i>Secțiunea 1. Principii doctrinare de drept fiscal</i>	46
§1. Principiul legalității [art. 1 alin. (5), art. 137 și art. 139 din Constituția României]	46
§2. Principiul priorității dreptului european față de dreptul național [art. 148 alin. (2) și (4) din Constituția României; Tratatul de la Lisabona – Declarația nr. 17]	48
§3. Principiul egalității în materie fiscală	50
§4. Principiul neretroactivității legii fiscale [art. 15 alin. (2) din Constituția României]	52
§5. Principiul securității juridice	54
§6. Principiul protecției drepturilor fundamentale ale cetățenilor	54

§7. Principiul accesului liber la justiție în domeniul fiscal [art. 21 din Constituția României].....	55
§8. Principiul protecției sistemului fiscal împotriva inițiativei legislative a cetățenilor [art. 74 alin. (2) din Constituția României].....	56
§9. Principiile echivalenței și efectivității.....	56
§10. Principiul proporționalității obligațiilor fiscale accesorii.....	57
<i>Secțiunea a 2-a. Principii legale ale fiscalității</i>	58
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicații practice</i>	61
Bibliografie suplimentară.....	69

SEMINARUL 5.

Teoria generală a impozitelor și taxelor	71
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice</i>	71
§1. Veniturile bugetare	71
§2. Impozite, taxe, contribuții	77
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	80
Bibliografie suplimentară.....	85

SEMINARUL 6.

Comportamente fiscale licite și ilicite. Evaziunea și

frauda fiscală	86
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	86
§1. O dilemă terminologică și conceptuală: evaziunea fiscală legală vs. evaziunea fiscală ilegală	86
§2. Prezumția de fraudă fiscală, așa-zisele „firme fantomă” și dreptul Uniunii Europene. Cum se armonizează acestea?	87
§3. Infrațiuni de evaziune fiscală	88
§4. Evaziunea fiscală și dreptul de rang constituțional la o legislație previzibilă.....	90
§5. Relații comerciale cu partenerii care sunt declarați contribuabili inactivi, anulare cod TVA partener	92

§6. <i>Ne bis in idem</i> . Transformarea sancțiunii fiscale în sancțiune penală (cauzele <i>Fransson</i> și <i>Luca Menci</i>).....	92
§7. Când se transformă o optimizare fiscală în evaziune fiscală?	94
§8. Portretul robot al „societății de tip fantomă”	95
§9. Ce reprezintă și cine stabilește prejudiciul fiscal în dosarele penale? Care este procedura de determinare a prejudiciului fiscal? Poate subzista prejudiciul în afara obligațiilor fiscale?	96
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	96
Bibliografie suplimentară.....	105

SEMINARUL 7.

Impozitul pe venit	107
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	107
§1. Reguli generale	107
1.1. Contribuabilii. Sfera de cuprindere a impozitului (art. 58-59 C. fisc.)	107
1.2. Categoriile de venituri impuse (art. 61 C. fisc.).....	108
1.3. Exemplificări venituri neimpozabile vs. venituri scutite cu titlu general (art. 60, 62 C. fisc.).....	108
1.4. Cotele de impunere	109
1.5. Deducerile personale (art. 77 C. fisc.).....	110
§2. Reguli speciale privind veniturile din activități independente (art. 67-70 C. fisc.)	110
2.1. Noțiunea de „venituri din activități independente” (art. 67 C. fisc.).....	110
2.2. Modalități de determinare a venitului impozabil	111
§3. Reguli speciale privind veniturile din drepturi de proprietate intelectuală (art. 70-75 C. fisc.)	112
3.1. Noțiunea de „venituri din drepturi de proprietate intelectuală”	112
3.2. Modalități de determinare a venitului impozabil	113

§4. Reguli speciale privind veniturile din salarii (art. 76-82 C. fisc.).....	113
4.1. Noțiunile de „salarii” și „sume asimilate salariilor”	113
4.2. Regimul deducerilor personale	114
4.3. Determinarea și plata impozitului	114
§5. Reguli speciale privind veniturile din cedarea folosinței bunurilor (art. 83-90 C. fisc.).....	114
5.1. Noțiunea de „cedare a folosinței” (închiriere, arendare, cedarea emolumentului etc.).....	114
5.2. Determinarea venitului net.....	115
5.3. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor imobile	115
§6. Reguli speciale privind veniturile din investiții (art. 91-98 C. fisc.).....	116
6.1. Noțiunea de venituri din investiții. Venituri neimpozabile	116
6.2. Determinarea veniturilor impozabile din investiții	117
6.3. Cotele de impunere	118
§7. Reguli speciale privind veniturile din pensii (art. 99-102 C. fisc.).....	118
7.1. Sfera de aplicare	118
7.2. Determinarea veniturilor impozabile din pensii	118
§8. Reguli speciale privind veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură (art. 103-107 C. fisc.)	119
8.1. Noțiunea de venituri din activități agricole, silvicultură, piscicultură	119
8.2. Determinarea venitului impozabil	119
8.3. Plata impozitului	119
§9. Reguli speciale privind veniturile din premii și jocuri de noroc (art. 108-110 C. fisc.)	119
9.1. Venituri impozabile.....	119
9.2. Venituri neimpozabile.....	120
9.3. Determinarea venitului net.....	120
9.4. Cotele de impunere (se așază asupra venitului net).....	120

9.5. Plata impozitului	120
§10. Venituri din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal (art. 111-113 C. fisc.)	121
10.1. Tranzacții imobiliare impozabile	121
10.2. Tranzacții imobiliare scutite de impozitare [art. 111 alin. (2)-(3) C. fisc.]	121
10.3. Determinarea bazei impozabile	122
10.4. Cotele de impunere	122
§11. Reguli privind veniturile din alte surse (art. 114-117 C. fisc.)	122
§12. Venitul net anual impozabil	124
§13. Impozitarea veniturilor din activități ilicite	124
§14. Inaugurăm <i>Metaverse</i> -ul fiscal?	125
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	126
Bibliografie suplimentară	131

SEMINARUL 8.

Fiscalitatea societăților	132
<i>Secțiunea 1. Considerații teoretice</i>	132
§1. Principii-cheie	132
§2. Teme de discuție pentru fixarea teoretică a conceptelor	133
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	134
Bibliografie suplimentară	142

SEMINARUL 9.

Taxa pe valoarea adăugată (I)	143
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	143
§1. Elemente-cheie ale taxei pe valoarea adăugată	143
§2. Sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată	144
2.1. Operațiuni care intră și operațiuni care nu intră în sfera de aplicare a TVA	144

2.2. Operațiuni impozabile din punctul de vedere al TVA.....	145
2.3. Operațiuni impozitate cu TVA și operațiuni scutite de TVA.....	146
§3. Persoanele impozabile	147
§4. Principalele operațiuni impozabile.....	148
§5. Aplicarea teritorială a taxei pe valoarea adăugată.....	150
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	152
Bibliografie suplimentară.....	162

SEMINARUL 10.

Taxa pe valoare adăugată (II)	164
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice</i>	164
§1. Faptul generator și exigibilitatea TVA	164
§2. Dreptul de deducere al TVA	165
<i>Secțiunea a 2-a. Teme de discuție</i>	174
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicații practice</i>	175
Bibliografie suplimentară.....	181

SEMINARUL 11.

Accize. Taxe vamale. Alte impozite indirecte	182
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	182
§1. Accizele.....	182
1.1. Elemente definitorii	182
1.2. Persoanele fizice și accizele. Când și unde se datorează accize în cazul persoanelor fizice?	182
1.3. Restituirea accizelor – la cerere expresă (art. 400 C. fisc.).....	183
1.4. Exigibilitatea accizelor și debitorul obligat la plata accizelor. Reguli specifice dreptului Uniunii Europene.....	183
§2. Taxele vamale.....	184
2.1. Elemente definitorii	184

2.2. Responsabilitatea în materia dreptului vamal	184
2.3. Originea bunurilor	185
2.4. Documente vamale	185
§3. Taxele auto	186
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	188
Bibliografie suplimentară	196
 SEMINARUL 12.	
Contribuții de asigurări sociale	198
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	198
§1. Cadru general	198
§2. Tipurile de contribuții sociale obligatorii	198
§3. Elementele definiției ale contribuțiilor sociale obligatorii	199
<i>Secțiunea a 2-a. Teme de discuție</i>	202
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicații practice</i>	203
Bibliografie suplimentară	208
 SEMINARUL 13.	
Impozite și taxe locale	209
<i>Secțiunea 1. Elemente teoretice</i>	209
§1. Principiul autonomiei financiare	209
§2. Elementele definiției ale impozitelor și taxelor locale	210
2.1. Subiectul impunerii	210
2.2. Modul de determinare a bazei impozabile	211
2.3. Modalitatea de expresie a principiului autonomiei financiare a comunităților locale	211
2.4. Existența unor potențiale scutiri	212
2.5. Termene de plată și obligații declarative	212
<i>Secțiunea a 2-a. Teme de discuție</i>	213
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicații practice</i>	214
Bibliografie suplimentară	219

SEMINARUL 14.

Evitarea dublei impuneri	220
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice</i>	<i>220</i>
§1. Noțiuni generale.....	220
§2. Discuții privind dubla impozitare în Uniunea Europeană.....	225
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicații practice</i>	<i>227</i>
Bibliografie suplimentară.....	239

ANEXA I.**Explicații, prezentare model de subiect de examen**

și de rezolvare a cerințelor	240
<i>Model de subiect de examen</i>	<i>241</i>
<i>Model de rezolvare a cerințelor</i>	<i>241</i>

ANEXA II.**Sinteză a jurisprudenței Curții de Justiție**

a Uniunii Europene	245
<i>Libera prestare a serviciilor.....</i>	<i>245</i>
<i>Libera circulație a mărfurilor.....</i>	<i>246</i>
<i>Libera circulație a capitalurilor</i>	<i>247</i>
<i>Taxa pe valoarea adăugată</i>	<i>249</i>
<i>Accize. Taxe vamale</i>	<i>265</i>
<i>Taxe de mediu</i>	<i>268</i>
<i>Impozite directe</i>	<i>269</i>